

Stanislav Ulman: Církevní politika Karla IV. v korunných zemích se zaměřením na Horní Lužici a Slezsko. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Ústav českých dějin, Praha 2018, 96 s. + 8 s. příloh.

Primárním cílem předkládané bakalářské práce je zmapování a analýza církevního zakladatelského díla českého krále Karla IV. v Horní Lužici a Slezsku. Čtenář může k práci na takové téma přistupovat s jistou mírou skepse, zda je ještě možné v této oblasti přinést nějaká nová zjištění, když právě tato perioda středoevropských dějin je jednou z nejprobádanějších. Přesto už v této fázi posudku musím konstatovat, že se to autorovi podařilo. Jeho inovativní přístup ale nespočívá v souhrnu identifikovaných zbožných fundací, ale ve způsobu analýzy pramenů i sekundární literatury a jejich následné interpretace.

S. Ulman postupuje relativně konzervativní cestou, byť mně osobně velmi sympatickou, bez budování velkých premis, které by od počátku určovaly autorův záměr. Vychází z důkladného rozboru stavu bádání o církevní politice velkého krále a císaře, rozboru dochovaných pramenů, aby pak přešel k identifikaci jednotlivých církevních fundací či dalších způsobů podpory institucí panovníkem v Horní Lužici a Vratislavském knížectví.

Ve svých závěrech autor konstatuje, že vedle dvou nových fundací Karel IV. spíše navazoval na politiků svých předchůdců na českém trůně, a to nejen svého otce Jana, ale i Přemyslovců a Piastovců. Za velmi zajímavé zjištění považuji popsání Karlovy přímé církevní politiky v Horní Lužici i Vratislavi, totiž, že vedle řídkých přímých fundací, panovník spíše potvrzoval stará privilegia vydaná jeho předchůdci, a také to, že při podrobném studiu pramenů vyplynula na povrch jakási Karlova „šetrnost“ v obdarovávání institucí. Všechna tato konstatování opřená o kvalitní základní výzkum potvrzují daleko širší souvislosti Karlovy (nejen) církevní politiky. S. Ulman už v teoretickém úvodu naznačuje potenciální cesty dalšího výzkumu, který snad bude i jeho příští odbornou prací. Z mého pohledu se jedná především o Karlovo strategické myšlení či (sebe)prezentaci v oblasti církevní politiky. Panovník, kterého nedostatek finančních prostředků pronásledoval při každém jeho zakladatelském pokusu, zjevně hlouběji promýšlel jednak dopad vlastního založení, jednak vědomé propojení své politiky s dílem svých předchůdců. V druhé rovině se pak jedná o něco, co bychom mohli s nadsázkou nazvat středověká „personální politika“. Autor v textu zmiňuje např. panovníkův biskupský kolotoč, naráží také na různé dokumenty vydané králem ve prospěch některých duchovních. Tato Karlova strategie však ještě nebyla plně zhodnocena ani v jiných lokalitách. Může se jednat o náhodná potvrzení privilegií či pomoc při zajištění lepší kariéry vyvolenců u kurie. V řadě případů z jiných míst se přitom potvrdila příbuzenská vazba mezi duchovním a některým z Karlových dvořanů. Naposledy bych také chtěla zmínit nutné budoucí přehodnocení celkové Karlovy církevní politiky odvozené historiky z pramenů pocházejících většinou ale z Karlovy kanceláře či přímo jeho bezprostřední politiky, tedy zda je vše skutečně od počátku zdařilou koncepcí schopného politika, nebo „jen“ schopností diplomata představit svou politiku v ideálním světle.

Zcela na okraj podotýkám, že práce je napsána kultivovaným jazykem a téměř bezvýhradně postrádá obvyklé nešvary studentských prací.

Předloženou bakalářskou práci považuji za velmi zdařilou. Autor prokázal schopnost kritické práce s historickými prameny i formulovat samostatně hypotézy. Naplnil tak veškeré požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji s radostí doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnotit práci stupněm výborně, záleží ovšem také na průběhu obhajoby.

Náměty k diskusi:

1) V druhé polovině své práce autor zmiňuje podporu konkrétních osob spojených s církevními institucemi, které Karel IV. v Lužici či Vratislavi zakládal či jinak zajišťoval. Je možné hledat mezi nimi a panovníkem jiné než lokální vazby? Je možné uvažovat o nějaké provázanosti na Karlův dvůr?

2) S. Ulman zmiňuje v některých panovníkových fundacích účast (byť nepřímou) Karlovy manželky. Dá se na základě jeho zjištění obecněji konstatovat, že podíl královen patřil do jakéhosi konceptu této části Karlovy církevní politiky (např. zajištění trvalé paměti)?

V Praze 14. června 2018

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.